

Doc. Vlastislav Matoušek, Ph.D. Lublaňská 1727/27, 120 00 Praha 2, EU

Tel: 00420 732272217 E-mail: vlastislav@gmail.com matousek@shakuhachi.cz

<http://www.shakuhachi.cz> www.komuso.cz

<http://www.musica.cz/skladatele/matousek-vlastislav.html>

Office: Music and Dance Faculty of the **Academy of Performing Arts in Prague**
Department of **Music Theory**

Tel: 00420 234244143 www.hamu.cz

HAMU

Oponentský posudek bakalářské práce

GAMELAN V ČESKÉ REPUBLICCE

Matěj Diviš, Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, hudební umění, bicí nástroje

Autor v úvodu své práce prozrazuje, že takto exkluzivní téma si zvolil „... na základě vlastního aktivního působení v gamelanovém souboru a (to) je zároveň logickým vyústěním tříměsíčního studijního pobytu v Indonésii, který absolvoval.“

Coby etnomusikolog, skladatel a koncertní performer samozřejmě vysoce oceňují takto zasvěcený a především vlastní interpretační praxí poučený vhléd do tematiky gamelanu, kterého nelze žádným jiným způsobem dosáhnout. Takto výjimečná pozice pak umožňuje vzít v potaz a reflektovat i zvláštnosti a detaily, které by pouhému externímu vědeckému zkoumání mohly snadno uniknout. Obsahové zpracování celkem koresponduje s uvedeným cílem práce a se základním rozvržením do jednotlivých kapitol.

Kapitola 1. Úvod do historie gamelanu - postupně vysvětluje etymologii a původ názvu, a co vše termín gamelan znamená. Označuje především tradiční soubor indonéských většinou úderných vyladěných idiofonů, zejména metalofonů a gongů. Zároveň se tak obecně nazývá i hudební projev takového souboru. Dále autor pojednává o historii tohoto unikátního hudebního fenoménu a na konci kapitoly se stručně zmiňuje i o dvou základních modech ladění gamelanu.

Zde poněkud postrádám podrobnější hudebně-teoretické vysvětlení tónových systémů Slendro a Pelog, které jsou nejnápadnější a nejvýznamější charakteristickou jedinečností gamelanu ve srovnání s tradiční hudbou všech ostatních kultur našeho globu.

Kapitola 2. Gamelan v České republice - mapuje historii kontaktů s Indonésií a zmiňuje se o několika gamelanech, které doputovaly až k nám. Poté se autor zaměřil na jednotlivé hudebníky, kteří se významně zasadili o popularizaci hry na gamelan v ČR.

Kapitola 3. Václav Trojan – po základních životopisných informacích následuje popis jeho nástrojové sestavy Gamelan Wayang Batel, kterou si po dvoutletém studijním pobytu na ostrově Bali dovezl do ČR.

Kapitola 4. Martin Lauer – podobně jako v předchozí kapitole se autor zde věnuje Martinu Lauerovi, který si ze svého studijního pobytu na Bali přivezl část nástrojové sady gamelanu Gong Kebyar.

Kapitola 5. Gamelan v Náprstkově muzeu – zde se autor podrobněji věnuje velice důležitému gamelanu v ČR, který je od roku 1990 v majetku Náprstkova muzea v Praze a byl až do povodní v r. 2002 uložen v depozitáři na zámku v Liběchově. Tam se poměrně často o víkendech odehrávaly nejruznější hudební aktivity včetně kursů hry na nástroje gamelanu, na které jsme s Dr. Zuzanou Jurkovou brávali zejména své studenty Etnomusikologie z FHS a ÚHV FF UK i z HAMU. Po přemístění nástrojů v důsledku vyplenění sbírky při povodních 2002 již takovéto aktivity nebyly nadále možné.

Kapitola 6. Indonéská ambasáda v České republice – autor zde podtrhuje zásadní aktivní roli ambasády pro vzájemné kulturní obohacování našich zemí a uvádí výčet nejdůležitějších studijních programů (např. The Indonesian Arts and Culture Scholarship etc.), které v posledních letech Indonésie prostřednictvím své ambasády podporuje. Již řadu let ambasáda umožňuje zájemcům navštívit a hrát na nástroje ze dvou sestav gamelanů, které jsou dnes v jejich prostorech k dispozici.

V podkapitolách 6.1 etc. pojednává o západo-javánském Gamelanu Degung. Od podkapitoly 6.2 etc. se podrobně věnuje druhé nástrojové sestavě Indonéské ambasády, kterou je středo-javánský gamelan Gong Java Slendro. Po historii nástrojů této sestavy následuje podrobný popis jednotlivých nástrojů a od podkapitoly 6.2.4. uvádí autor aktivity všech důležitých skupinek pokoušejících se společně navštívit a veřejně předvádět některé tradiční i novější skladby. Nechybí zde ani výčet všech veřejných performancí.

Kapitola 7. Rozhovory s pedagogy – obsahuje přepisy rozhovorů se čtyřmi prominentními aktivisty, kteří postupně nadšené zájemce o hru na gamelan při Indonéské ambasádě vedli.

V kapitole 8. Závěr - autor stručně sumarizuje přínosné poznatky, které díky svému zkoumání problematiky gamelanů v ČR získal a uvádí, co vše se prozatím ještě nepodařilo v této oblasti prozkoumat vzhledem k obtížím s přístupem k informacím a které tak ještě čekají na další bádání v budoucnu.

Prameny a literatura, včetně poznámkového aparátu, jsou v práci využity na přijatelné úrovni, v textu vloženy obrázky i přílohy funkčně doplňují příslušné informace. Množství drobných chybiček a překlepů je celkem přijatelné a může být v eventuálním dalším dopracování tematiky (které vřele doporučuji!) snadno opraveno. Označil jsem je a okomentoval v elektronické verzi a poslal autorovi pro budoucí korektury.

Rád bych ale přece jen předložil k diskusi z mého pohledu problematické uvádění tónových výšek jednotlivých nástrojů sestavy v Hz (jednotka frekvence – počet kmitů/sec), jako je tomu např. na str. 26, obr. (tabulka) 7. Aby bylo možno z tabulky vyčíst strukturu tónové řady, tedy jaké jsou konkrétní vzdálenosti mezi tóny v řadě – což má při zkoumání hudebních stupnic prvořadou důležitost, musel by si čtenář každý údaj v Hz přepočítat na přesnou výšku v centech, což je zbytečně komplikované a z hlediska hudebního myšlení značně nevhodné. (Centový systém zavedl a přesně popsal v r. 1885, ve studii "On the Musical Scales of Various Nations" John Ellis.)

Na závěr bych rád zdůraznil, že vzhledem k dosavadní ojedinělosti tematiky gamelanu v ČR se mi jeví předložená práce být sympatickým a cenným pokusem shrnout informace o velice zajímavém organologickém fenoménu. Mohla by se stát dobrým východiskem pro další budoucí zkoumání. Proto přes zmíněné výhrady považuji hudebně-teoretickou část práce za vyhovující, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji ohodnotit **výborně - B**.

Datum: 6.6.2019, Praha

doc. Mgr. Vlastislav Matoušek, Ph.D.
ÚHV FF UK a KHT HAMU v Praze